

anomalt, der ikke er snorret; dette have de lyst til at jage efter. Ja, vi have endnu fra forrige Efteraar et Exempel herpaa i en miniferial Skrivelse, det saakaldte Sprogrescript, der udkom for at instruere Skolelærerne om, hvorledes de skulde stave, deri have vi et Exempel paa, at Uniformitetstvingen staaer i bedste Flor den Dag idag, og at det ikke var blot i det gamle Cancellies Dage, at man fortræbige Folk med at ville have Alt efter en Snor. Og jeg spørger, og spørger alvorligt og indtrængende: Er der Noget iveien for at betro det daglige Tilsyn med Hensyn til, om Skolelærerne alvorlig forrette den Gjerning, der paahviler dem, Bedømmelsen af den Fremgang, Børnene gjøre ved hans Underviisning, Tilsynet med, hvilke Skolebøger han bringer, Bedømmelsen af, om de ere brugbare eller ikke, Bedømmelsen af, om den Maade, hvorpaa han underviser til dagligdags Brug, er hensigtsmæssig og vækkende for Børnene eller ikke — er der, siger jeg, Noget iveien for at lægge denne Bedømmelse og dette Tilsyn i de Mænds Hænder, som Communen udseer til dette Hverv? Jeg kan ikke indsee, at der er det Mindste iveien derfor, tværtimod vilde jeg ansee det for aldeles utvivlsomt, at netop der ved vilde Communens Fædre blive ansporede til at følge Skolen med Interesse og Kjærlighed; jeg troer, at dette er den bedste Veie til at faae en rigtig Kjærlighed til Skolen frem. Og ikke blot disse Mænd, der bleve udfete dertil, vilde da besøge Skolen, men Kjærligheden til og Interessen for Skolevæsenet vilde ogsaa udstrække sig til andre Familiefædre i Communen; det vilde bevirke, at Andre fulgte deres Exempel og frivillig gik derhen, og derved vilde der vides overordentlig helbigt til, at Skolen blev omfattet med Kjærlighed. Jeg kan ikke troe Andet, end at den tvungne Stilling, som Præsterne, ja endogsaa Byfogderne, komme til at indtage som Medlemmer af Skolecommissjonen, mere og mere vil hemme den frie Udvikling af Communens Anliggender, at man mere og mere vil føle i Communen, at disse Embedsmænd staae i en stæb Stilling til den. Staae de derimod frivilligt, saa kan jeg ikke have Noget at indvende derimod; der vil naturligtvis være de Sognepræster,

som baade have Erfaring i og Interesse for Skolesager, hvilket absolut maa bringe Borgerne til at vælge dem til at have Tilsyn med Skolen, men at Præsterne i det Hele og som Embedsmænd skulde have et saadant Tilsyn, er det, som jeg anseer for urigtigt. Skolecommissjonen har vistnok efter Forordningen af 1814 Examenslisternes Indsendelse under sig; men hvad skulde der være iveien for, at Sognepræsterne erholdt Ret til at faae Examenslisterne udeberede, saa at disse igjennem dem gik til Skoledirectionen, eller, at ogsaa de nvalgte Mænd umiddelbart kunde sende Examenslisterne ind? Dette var dog ikke noget saa Forførdeligt. Og hvad selve det Punkt angaaer, som tidligere har gjort Præsterne til selvstændige Skoleinspecteurer, nemlig Confirmationen, saa er dette jo aldeles bortfaldet. Jeg kan ikke indsee, at man af den Grund skulde puste Præsten som Skoleinspecteur; thi vel staaer der i Loven af 2den Mai 1855 § 3, at hvorvidt et Barn kan udskrives i 13 Aars Alderen, skal beroe paa, om Skolebestyrelsen finder, at det har det Maal af Kundskaber og Færdigheder, hvortil Skolen bør føre Barnet; men det synes ikke, at der kan være nogen Tvivl om, at en saadan Dom dog ogsaa, og navnlig i Kjøbstæderne, om hvilke det hedder i Motiverne, hvad ogsaa den ærede foregaaende Taler sagde — at de maae ansees dygtige til at gjennemføre en saadan communal Selvstyrelse, maa kunne sældes af de Mænd, som Communen vælger; at disse ikke skulde kunne bedømme, om et Barn var kommen saa vidt, at det kunde træde fra Skolen ud i Livet, og kunde gjøre dette med Held; fordi det havde erhvervet en saadan Kundskabsmasse, at det maatte ansees tilfredsstillende, troer jeg ikke; fuldendte blive Børnene jo ikke, vi lære jo Alle, saalange vi leve; men at bedømme, om et vist Barn i Forhold til de øvrige Elever staaer paa det Trin af Kundskaber, at det med Held vil kunne forlade Skolen, det synes jeg, enhver Borger, der bliver valgt af sine Medborgere til at have Indseende dermed, maa kunne. Jeg kan derfor ikke troe Andet, end at det med Lethed maa kunne lade sig gjennemføre at udelukke Sognepræsterne og Byfogderne af Skolecommissjonen, samt at dette vil medføre stort